

Akwụkwọ Daniel — Nọmba Iri Abụọ na Ise

Nkpughe nke Ndakpọda Babilon: Amaokwu Amụma site na Nebukadneza ruo Belshaza

Jeff Pippenger
2023-12-20

Ọdịda Belshaza n'isi nke ise e jiwo ọdịda Nebukadneza dị n'isi nke anọ gosiputa n'ụdị onyinyo.

“Nye onye-isi ikpeazụ nke Babilon, dika n'ihe nnochianya nye onye mbụ ya, ka ikpe nke Onye Nche ahụ nke eluigwe bjarutere: ‘Eze, ... a gwara gi; alaeze ahụ apụwo n'aka gi.’ Daniel 4:31.” Prophets and Kings, 533.

Nebukadneza nọchiri anya mmalite, Belshaza kwa njedebe nke alaeze ahụ chiri afọ iri asaa, ma si otú a buru ihe nnochianya nke ochihihi anu ohia nke uwa nke Mkpughe isi nke iri na ato (United States), nke ga-achi n'oge ahụ a chefuru akwuna Taja (papacy).

O ga-erukwa, n'ubochi ahụ, na a ga-echezọ Taja afọ iri asaa, di ka ubochi nke otu eze si di: mgbe ogwugwu nke afọ iri asaa gasiri, Taja ga-abu abu dika nwanyi akwuna. Aizaya 23:15.

Ya mere, Nebukadneza na-anochi anya mmalite nke United States, Belshaza kwa na-anochi anya njedebe nke United States. Nebukadneza na-anochi anya mmalite nke mpi Republican na mmalite nke mpi Protestant. Belshaza na-anochi anya njedebe nke mpi Republican na nke mpi Protestant.

Ikpe-ikpe e wetara n'isi Nebukadneza bu “oge asaa.” Akuko banyere ibi ndu Nebukadneza di ka anu ohia ruo ubochi puku abuo na nari ise na iri abuo, ka William Miller jiri n'itinye ya n'oru nke “oge asaa” nke Levitikos iri abuo na isii, o bu ezie na o kwughi okwu banyere puku abuo na nari ise na iri abuo ahụ, ya bu nke e ji koo n'ihe atu n'ikpe Belshaza.

Nke a bukwa ihe odide ahụ e dere: MENE, MENE, TEKEL, UPHARSIN. Nke a bu nkowa okwu ahụ: MENE; Chineke aguola alaeze gi onu, meekwa ka o gwu. TEKEL; a tuola gi n'ihe otutu, hukwa na i dara ogbenye. PERES; e kewala alaeze gi, e nyefewo ya ndi Midia na ndi Peshia. Daniel 5:25–28.

E wezuga nkowa Daniel nyere banyere edemede omimi ahụ e dere n'elu mgbidi, okwu ndi a bu “mene” na “tekel” na-anochi anya tuo arọ, okwu ndi ahụ kwa na-anochi anya uru a kapiri onu nke mkpuru ego (Opuru 30:13, Ezikiel 45:12). Otu “mene” bu shekel iri ise, ma o bu gerah otu puku. Ya mere, “mene, mene” ha ka gerah puku abuo. Otu “tekel” bu gerah iri abuo. N'ihia ya, “mene, mene, tekel” ha ka gerah puku abuo na iri abuo. “Upharsin” putara “ikewa,” ya mere o putara okara nke otu “mene,” ma na-anochi anya gerah nari ise. Mgbe ejikotara ha onu, ha na-anochi anya ngukota nke puku abuo na nari ise na iri abuo.

Ntuaka ikpeazu nke Nwanyi White na-egosi na Belshaza ka e jiri Nebukadneza mee ihe nnochianya ya, ma nke ka kpomkwem, o kwusiri ike ikpe nke ha abuo n'otu aka, a na-anochikwa ikpe ha abuo anya dika akara nke “oge asaa” nke Levitikos iri abuo na isii. E nwere okwu ole na

ole Akwukwo Nso ji anochi anya “oge asaa” nke Levitikos iri abuo na isii. Jeremaja na-anochi ya anya dika iwe Chineke.

Lee ka Onyenweanyi si kpuchie ada Zaijon n'igwe ojii n'iwe Ya, ma si n'eluigwe tuda n'ala ima mma nke Izrel, ma chetaghị ihe-ndina-ukwu Ya n'ubochi iwe Ya! Onyenweanyi elodala ebe obibi niile nke Jekob, O dighi emere ha ebere: O dotala ebe e wusiri ike nke ada Juda n'iwe Ya; O wetulawo ha n'ala: O meruwo alaeze ahụ na ndi isi ya. O bipuwo n'iwe oku Ya mpi niile nke Izrel: O si n'ihu onye iro weghachite aka nri Ya, O wee rechapu megide Jekob di ka oku na-enwu enwu, nke na-eripia gburugburu. O hulatala uta Ya di ka onye iro: O guzoro n'aka nri Ya di ka onye mmegide, O gbuo ndi niile di uto n'anya n'uloikwu nke ada Zaijon: O wusara oke iwe Ya di ka oku. Onyenweanyi diwo ka onye iro: O elodala Izrel, O elodala uloze ya niile: O bibiela ebe e wusiri ike ya, O mekwaala ka iru ujú na ikwa akwa baa uba n'ime ada Juda. O werewo ihe ike wepu uloikwu Ya, dika a ga-asị na o bu nke ubi: O bibiela ebe nzuko Ya: Onyenweanyi emewo ka e chefuwo ememme nso na ubochi izuikwe na Zaijon, O wee leda eze na onye nchujà anya n'oke iwe Ya. Onyenweanyi ajula ebe ichujà Ya, O kpoola ebe nso Ya asi, O nyefewo mgbidi nke uloze ya n'aka onye iro; ha akpwo mkpu n'ulo Onyenweanyi, di ka n'ubochi ememme nso. Onyenweanyi atwo nzube ibibi mgbidi nke ada Zaijon: O setipwo eriri; O doputaghị aka Ya n'ila n'ihu ibibi: ya mere O mere ka ihe mgbochi agha na mgbidi kwaa akwa; ha abuo dakwara mba onu. Abu akwa Jeremaja 2:1-8.

A na-anochi anya iwe nke Onyenweanyi dika “oke iwe ya,” ma emezuru iwe ya n'elu ma alaeze ugwu ma alaeze ndida nke Izrel. Nke a bu ihe mere akwukwo Daniel ji kwaa “oke iwe” nke “mbu” na nke “ikpeazu.” Jeremaya na-akowa “eriri” nke Onyenweanyi “agbatwo,” mgbe O gosiputara iwe ya n'ebe ndi ya o hoputara no. A na-akpoka eriri ahụ aha n'Akwukwo Ndi Eze nke Abuo.

Onyenweanyi wee site n'onu ndi ohu Ya, bu ndi amuma, kwuo, si, N'ihina Manase, eze Juda, emeela aru ndi a, ma meekwa ajo omume karia ihe niile ndi Amori mere, ndi bu ya uzo, o mekwaala ka Juda mehie site n'arusi ya: Ya mere otu a ka Onyenweanyi, Chineke nke Izrel, kwuru, Lee, ana m eweta ajo ihe di otu a n'elu Jerusalem na Juda, nke na onye obula nuru ya, nti ya abuo ga-ama jijiji. M ga-esetikwa Jerusalem eriri atu Sameria, na nkume-ntu nke ulo Ehab; m ga-ehichapukwa Jerusalem dika mmadu na-ehicha efere, na-ehicha ya, ma tugharia ya onu n'ala. M ga-ajukwa ndi foduru n'ihe nketa m, ma nyefee ha n'aka ndi iro ha; ha ga-abukwa anu oriri na ihe a ga-apunara mmadu nye ndi iro ha niile. 2 Ndi Eze 21:10-14.

“Ahiri” iwe Chineke, nke bu “ugbo asaa” nke Mosis, e buru uzo dogbuo ya n'elu alaeze ugwu ahụ (ulo Ehab), emesia n'elu Juda. Okwu ozọ nke Akwukwo Nso ji akowa “ugbo asaa” ahụ, nke sitere na Levitikos iri abuo na isii, bu okwu ahụ bu “a chusasia.”

Mgbe ahụ, M ga-eje ije n'uzo na-emegidekwa unu n'iwe; ma Mu onwe M, ee, Mu onwe M, ga-adọ unu aka na nti ugboro asaa n'ihina mmehie unu. Unu ga-erikwa anu umu unu ndi ikom, anu umu unu ndi inyom ka unu ga-erikwa. Aga M ebibi ebe unu di elu, gbutuo arusi unu, tukwasikwa ozu unu n'elu ozu arusi unu, mkpuru obi m ga-akpoka unu asi. Aga M eme ka obodo unu buru mkpofu, meekwa ka ebe nso unu buru ito n'efu; agaghikwa M anu isi isi uto unu. Aga M emekwa ka ala ahụ buru ito n'efu; ndi iro unu ndi bi n'ime ya ga-eju anya n'ihina ya.

Aga M achusakwa unu n'etiti mba ndi ozo, doputakwa mma agha ka o soro unu: ala unu ga-abukwa ito n'efu, obodo unu aburukwa mkpofu. Mgbe ahụ ka ala ahụ ga-enwe onu n'ubochi izuike ya nile, ogologo oge o ga-anọ n'ito n'efu, ebe unu nọ n'ala ndi iro unu; obuna mgbe ahụ ka ala ahụ ga-ezu ike, nwee onu n'ubochi izuike ya nile. Ogologo oge o ga-anọ n'ito n'efu ka o ga-ezu ike; n'ihina na o nweghi izuike n'ubochi izuike unu, mgbe unu bi n'elu ya. Levitikos 26:28–35.

Mmezu n'etiti ndi mba ozo mezuru n'ahumahu Daniel mgbe e duuru ya dika ohu gaa Babilon, n'oge ndoro n'agha nke Jehoiakim. Mgbe ahụ, mgbe Daniel nọ n'"ala ndi iro," ala ahụ zuru ike ma nwee onu n'"ubochi izuike" ya. Akuku nke Abuo nke Ihe E Mere na-agwa anyi na oge ahụ bu afo iri asaa nke Jeremiah, nke Daniel bjara ighota n'isi nke itoolu.

Ndi ahụ gbauru n'aka mma-agma ka o doro n'agma gaa Babilon; ebe ha ghoro ndi na-ejere ya ozi, ya na umu ya ndi ikom, ruo mgbe ochichi nke alaeze Peasia malitere: ka okwu Jehova si n'onu Jeremaja kwuo wee mezuo, ruo mgbe ala ahụ nwetara sabbat ya nile: n'ihina na oge dum o togboro n'efu ka o debere sabbat, iji mezuo afo iri asaa. Ugbu a n'afu mbu nke Sairos, eze Peasia, ka okwu Jehova nke e kwuru n'onu Jeremaja wee mezue, Jehova kpaliri mmuo Sairos, eze Peasia, nke mere na o kwusaara n'alaeze ya nile, wee deekwa ya n'akwukwo, na-asi, Otu a ka Sairos, eze Peasia, kwuru, Ala-eze nile nke uwa ka Jehova, Chineke nke eluigwe, enyewo m; o nyewokwa m iwu ka m wuo ya ulo n'ime Jerusalem, nke di na Juda. Onye nọ n'etiti unu niile nke ndi ya? Ka Jehova, bu Chineke ya, noronyere ya, ka o rigokwa. 2 Ihe Emere 36:20–23.

Okwu ahụ bu "ichusasi" bu ihe nochianya nke "oge asaa." Ikpe Nebukadneza nke "oge asaa" nke ibi ndu dika anu ohia, bu ihe atu nke ikpe Belshaza, dika e si nochite ya anya site n'okwu omimi ndi ahụ e dere n'elu mgbidi, "mene, mene, tekell upharsin." E ji ide aka ahụ nochite ikpe Belshaza, nke ha nhata puku abuo nari ise na iri abuo, otu onu ogugu ubochi ahụ Nebukadneza biri dika anu ohia, na otu onu ogugu afo ahụ e ji "oge asaa" nke Levitikos iri abuo na isii nochite anya ya.

Ikpe Belshaza, nke e ji ikpe Nebukadneza mee ihe nochianya ya, ka e ji "oge asaa" nochite anya n'uzo ihe atu, ma ikpe abuo ahụ nochikwara anya "ida Babilon," nke bu akara ozi nke mmuo-ozii nke abuo. Ida mbu nke Babilon bu mgbe e weturu ulo elu Nimrod n'ala.

Uwa nile wee buru nke otu asusu, na nke otu olu. O wee ruo, ka ha na-eme njem si n'owuwa anyanwu, na ha huru ozara di larii n'ala Shaina; ha wee biri n'ebe ahụ. Ha wee si ibe ha, Bianu, ka anyi kpuo brik, gbaa ha nke oma n'oku. Ha wee nwee brik kama nkume, bitumen wee buru ha ihe mgbakwunye mgbidi. Ha wee si, Bianu, ka anyi wuru onwe anyi obodo na ulo elu, nke isi ya ga-eru eluigwe; ka anyi mekwaa onwe anyi aha, ka e wee ghara ikesa anyi n'elu uwa nile. Jehova wee ridata ihu obodo ahụ na ulo elu ahụ, nke umu mmadu na-ewu. Jehova wee si, Lee, ndi a bu otu, ha nile nwekwara otu asusu; nke a kwa bu ihe ha malitere ime: ugbu a o dighikwa ihe a ga-egbochi ha, nke ha chere ime. Bianu, ka anyi ridata, kpoakwa asusu ha n'ogbaaghara n'ebe ahụ, ka ha ghara ighota okwu ibe ha. Ya mere Jehova si n'ebe ahụ chusasia ha n'elu uwa nile: ha wee kwusi iwu obodo ahụ. Jenesis 11:1–8.

N'ikpe Babel, nke bu ikpe Nimrod, Onyenwe anyi "chusasi" ndi nnupuisi Nimrod n'elu "ihu uwa nile." Nimrod na ndi otu ya maara na nnupuisi ha ga-eme ka a chusasia ha, n'ihina na ha ekwuwo na

ebumnobi iwulite ụlọ elu na obodo ahụ bụ “ime ka anyị nwee aha, ka e wee ghara ichụsasi anyị n’elu ihu ụwa nile.”

“Naha” n’amụma bụ akara nke agwa. A na-anọchi agwa ahụ nke Nimrod na ndị otu ya guzobere anya site n’orụ ha, n’ihi na ọ bụ site na mkpuru ka unu ga-amata agwa ahụ. Mkpuru nke nnupuisi Nimrod, ya mere akara nke agwa ya, bụ iwu ụlọ elu na obodo ahụ. “Ụlọ elu” bụ akara nke ụka, “obodo” bụkwa akara nke steeti. Aha ndị nnupuisi Nimrod, nke na-anọchi anya agwa ha, bụ njikọta nke ụka na steeti, nke a na-anọchikwa anya n’uzọ amụma dị ka oyiyi nke anụ ọhịa ahụ.

Amaokwu ahụ nke na-akọwa ọdịda Babel nwere okwu a, “bịa ka anyị,” a kpọturu ugboro atọ. Nke atọ bụ mgbe Chineke wetara ikpe nke igbagwoju asusu ha, na ikposa ha n’ebe nile. “Bịa ka anyị” nke mbụ bụ nkwa maka “bịa ka anyị” nke abụọ, mgbe ha wuru obodo ha na ụlọ elu ha. Mgbe ha rụchara orụ ha n’akuko ihe mere eme nke ngosiputa nke abụọ nke “bịa ka anyị,” Chineke bịa ala iji jiri anya hụ nnupuisi ha. “Bịa ka anyị” nke atọ bụ ikpe, ma “bịa ka anyị” nke abụọ bụ ule a na-ahụ anya. “Bịa ka anyị” nke mbụ na-anọchi anya ọdịda mbụ ha, ma n’amụma, ugboro atọ e si kwuo “bịa ka anyị” na-egosi usoro ule nke nzokwu atọ nke ozi-oma ebighi ebi. E nwere otutu ozi kari n’akaebe nke nnupuisi na ọdịda Nimrod, ma anyị na-achọ naanị igosi na oge mbụ Babilon (Babel) dara, a kowara akara nke “ugboro asaa,” dika e si nochite ya anya site na “ikposa.” E jiri ikposa nochie ikpe Nimrod, nke Nebukadneza site na “ugboro asaa” na nke Belshaza site na “puku abụọ narị ise na iri abụọ”.

Akara nke Alpha na Omega na-egosi na ahiri amuma nke isi nke anọ na nke ise nochiri anya ya bụ ozi mmiri ozuzo ikpeazu nke mmuo ozi nke abuo na Mkpụ Etiti Abali. Ahiri ahụ na-amalite na ọdịda Babilon nke Nebukadneza nochiri anya ya, na-egosi afọ 1798, nke bụ mgbe Babilon ime mmuo (ochichi popu) dara nke mbu. Mgbe ahụ, na njedebe ahiri ahụ, Babilon Belshaza dara, na-akara mmalite nke ọdịda na-aga n’ihu nke Babilon ime mmuo (ochichi popu ozo), nke malitere n’oge nsogbu iwu Sode. E nwere ndi ama abuo nke ọdịda Babilon na mmalite ahiri ahụ, ma e nwekwara ndi ama abuo na njedebe ya. Uche amuma na-amata akara nke nnukwu Mmalite na Njedebe, ebe o na-ahụ isiokwu ọdịda Babilon ka ndi ama anọ na-agma akaebe banyere ya n’ime ahiri nke Daniel isi nke anọ na nke ise nochiri anya ya.

N’ime mmekorita onyinyo na mmezu-onyinyo nke Nebukadneza na Belshaza, mgbe e jikotara ya na ubochi ikpeazu, anyi na-ahụ anu ohia nke ụwa n’onodu ya yiri nwa aturu ka Nebukadneza nochiri anya ya, ma mgbe ahụ, mgbe o na-ekwu okwu di ka dragon, anyi na-ahụ Belshaza. Anyi na-ahukwa n’ime mmekorita amuma ahụ, mpi nke Republican ka Iwu Ochichi nke United States na-edu, nke Nebukadneza nochiri anya ya, nakwa nkwa nke Iwu Ochichi ahụ nke Belshaza nochiri anya ya. Anyi ga-ahukwa Nebukadneza di ka nwa agboghọ-amaghi nwoke maara ihe, na Belshaza di ka nwa agboghọ-amaghi nwoke nzuzu.

Anyi ga-aga n’ihu na ntule anyi banyere isi nke anọ na nke ise nke Daniel n’isiokwu na-esonu.

“A nyere Belshaza otutu ohere iji mata ma mekwaa uche Chineke. O hwo nna nna ya Nebukadneza ka a chupuru n’ogbakọ mmadu. O hwo uche ahụ eze ahụ juputara n’inya isi ji eto onwe ya ka E Onye nyere ya were wepu ya. O hwo eze ahụ ka a chupuru n’alaeze ya, mee ya onye ibe anu ohia nke ubi. Ma ihunanya Belshaza nwere n’ihe nturundu na n’ikpo onwe ya

elu hichapuru n'obi ya ihe mmuta ndi o gaghi ekwe ka o chefu; o wee mee mmehie ndi yiri ndi wetara ikpe puru iche n'elu Nebukadneza. O mefusiri ohere ndi e ji amara nye ya, na-eleghara iji ohere ndi di n'aka ya anya iji mata eziokwu. 'Gini ka m ga-eme ka a zoputa m?' bu ajuju nke eze ukwu ahụ, ma onye nzuzu, jiri enweghi mmasi gafee."

"Nke a bu ihe ize ndu nke ntorobija nke na-enweghi nlebara anya, nke na-eme ihe n'echeghi eche taa. Aka Chineke ga-akpote onye mmehie dika o mere Belshazza, ma n'ebe otutu no, o ga-adị oke mbubreyo ka ha chegharia.

"Onye na-achị Babilon nwere akụ na ụba na nsopuru, ma n'ime mpako ya na injiri onwe ya utu o buliri onwe ya elu imegide Chineke nke eluigwe na uwa. O tinyere ntukwasị obi ya n'ike aka nke onwe ya, na-echeghi na onye o bula ga-anwa ikwu, 'Gini mere i ji eme nke a?' Ma mgbe aka ahụ di omimi dere mkpuredemede n'ahụ mgbidi nke obi eze ya, Belshaza juputara n'egwu ma gbachie nkiti. N'otu ntabi anya e wepuru ya ike ya kpamkpam, e wedakwara ya ala dika nwata. O ghotara na o no n'okpuru ebere nke Onye kariji Belshaza. O nowo na-eji ihe ndi di nsọ eme egwuregwu. Ugbu a akọ na uche ya tetara. O ghotara na e nyere ya ohere puru iche imata na ime uche Chineke. Akuko ihe mere eme nke nna nna ya putara ihè n'ihu ya nke oma di ka ederede ahụ di n'ahụ mgbidi ahụ." Bible Echo, Eprel 25, 1898.